

Locuint'a Redactorului

si

Cancelari'a Redactiunii

e in

Strat'a Morartloru Nr. 18.

Scrisorile nefrancate nu se voru primf decatn numai de la corespun-
dintii regulari ai „Federationii”.
Articlii tramisi si nepublicati se
voru arde.

FEDERATIUNEA

Diurnalu politicu, literariu, comercialu si economicu.

Va esi Mercuri-a, Vineri-a si Dominec'a.

Prețulu de Prenumeratiune :

Pro trei lune . . . 3 fl. v. a.
Pro siesse lune . . . 6 „ „ „
Pro anulu intregu . . . 12 „ „ „

Pentru Romanii :

prea. intregu 40 Leiu. = 16 fl. v. a.
„ 6 lune . . . 20 „ „ „ = 8 „ „ „
„ 3 — 10 „ „ „ = 4 „ „ „

Pentru insertiuni :

10 cr. de linia, si 30 cr. taes'a tim-
brale pentru fieresc-care publica-
tiune separatu. In loculu deschisu
20 cr. de linia.

Unu esemplariu costa 10 cr.

Pentru Tofaleni.

Dlu Georg Popu, romanu zelosu si proprietariu in Basesci (cottulu Solnoculu de midilocu) ni tramise sum'a de 54 fl., pentru a-o inainta comitetului d'in Muresiu-Osiorheiu in favorulu Tofalenilor; si anume:

I. Prin Dnulu not. Ioanu Sabou: d'in comun'a Urmenisiu 2 fl. 60 cr. d'in comun'a Asoagiulu-de-josu 9 fl. 60 cr., d'ib comun'a Tamasesci 2 fl. 38 cr., d'in comun'a Ardihatu 6 fl. 22 cr.

II. Prin Dnulu not. Ioanu Otianu: d'in comun'a Asoagiulu-de-susu 6 fl., d'in comun'a Barsaulu de-susu 5 fl. 25 cr.

III. Prin Dnulu parocu Ioanu Simonu: d'in comun'a Barsaulu-de-josu 3 fl. 50 cr.

IV. Prin Dnulu not. Simeonu Papu: de la comun'a Babi'a 5 fl. 17 cr., de la comun'a Corni 5 fl., de la comun'a Bicadiu 2 fl. 60 cr., de la comun'a Varti'a-de-suau 4 fl. 20 cr., apoi de la Dnulu propriet. Atan. Blasianu 1 fl., Maurit. Szinetz 10 cr., Ignatz Weisz 20 cr., Wilhelm Grünbaum 30 cr. — Sum'a 54 fl. 12 cr.

Detragandu-se spasele postali 12 cr., remane sum'a de 54 fl. administrata „Federationii” pentru scopulu memoratu. *)

Caus'a lui Alesandru Romanu.

Precum nu avemu pruritulu d'a ne lauda, ceea ce OO. DD. cetitorii nostri o sciu, — chiaru asi n'avemu obiceiulu d'a ne plange si a ne vaiera, si daca impartesimu totu-si documintele relative la caus'a nostra de pressa, o facemu numai la intetitele provocari a le cunosutiloru si mai vertosu ale amiciloru de principie, cari lupta in spiretu si fapta cu noi d'impreuna, o facemu pentru ca se satisfacemu dorintiei cetitoriloru nostri.

Precum s'a spusu la tempu, estraditiunea dep. Alesandru Romanu, pentru a fi aruncatu in inchisore de unu anu, s'a intemplantu in 6 dec. 1869.

La a patr'a di dupa acestu faptu, Alesandru Romanu primi de la tribunalulu de pressa sub Nr. 566, 1869 urmatoriulu mandat:

„In urm'a concessiunii camerei represintantiloru so-
sita asta di la tribunalulu de pressa, Dlu deputatu Alesandru Romanu este avisatu sub greutatea consecin-
tieloru legali, de a se presinta inomisse in 13 decemvre alu anulu curinte, 3 ore dupa media-di, la presidiulu tribunalulu de pressa pentru districtulu de Pest'a (Pest'a suburbiulu Iosefu, Strad'a Kerepes, Nr. 65), in caus'a dispusetiuniloru prealabili ce sunt a se face cu privire la executiunea sentintiei datata d'in 18 martiu 1869 si apro-
bata prin sentintia tablei septemvirali, cari sentintie i-s'au immanuatu ambele de una data cu sentintia con-
damnatoria a tribunalulu de pressa, in 14 iuliu alu anulu curinte“

„Datu Pest'a, 10 decemvre 1869.

„Iosefu Sárkány, m. p.

„presiedinte alu tribunalulu de
pressa pentru districtulu de
Pest'a.“

Unu morbu destulu de periculosu, de care Ales. Romanu suferia inca d'in 23 Noemvre, a. tr. si care dupa recidivare, la 30 Noemvre, degenerandu (inflamatiunea urechiloru) rechiamu cura mai indelungata, — nu-i concesse de a se supune numai decatu duritatii inchisorii; dreptu aceea, A. R. pre temeulu atestatumu medicalu ceru de la tribunalulu de pressa unu restempu de 6 septemane pentru prorogarea executiunii de arestare. Tribunalulu de pressa delega Ex offo doi medici (Consil. Dr. Kovaciu si Dr. Grossman) spre su-
jerrevisiune si pre temeulu raportulu acestor'a eduse acesta dorintia prea justa numai la 2

*) D. George Popu, in epistola ce ni adreseza, lica ca mai alesu dnii protopopi d'in cottete de Crasn'a i Satu-Mare au adunatu sumulitie considerabili pentru Tofaleni, dreptu doveda, ca poporul nostru are una anima buna si frageda si ca este gat'a la ori-ce fapte bune, numai ca cei chiamati de a-lu lumina si a-lu conduce se i scia face detorintia. — Se nu uitamu ace'a ce ni pune Dlu George Popu!

septemane, prin urmatori'a resolutiune Nr. 573, an. 1869.

„In urm'a cererei presinte, pro basea visului-reperu, midilocitu prin cercetare oficiale medicala conformu §-lui 2 alu ordinatiunii ministerului regescu magiaru de justitia d'dto 15 maiu 1868, se concede Dlu deputatu dietale Alesandru Romanu, — care este condamnatu pentru delictu de pressa si are de a fi tramisu pentru suporta-rea arestului seu in carcerulu de statu de la Vác, — una prorogare de 14 zile computate de la diu'a de astadi pentru inceperea arestului seu; fiindu totodata avisatu recurintele ca, d'in caus'a dispusetiuniloru prealabili ce sunt a se face cu privire la present'a prorogare provi-
soria, se se insinueze inomisse, sub greutatea consecin-
tieloru legali, la presidiulu acestui tribunalulu de pressa, in 2 ianuariu 1870, 9 ore antemeridiane.

„Datu Pest'a, 17 decemvre 1869.

„Iosefu Sárkány, m. p.

„presiedinte alu tribunalulu de
pressa pentru districtulu de
Pest'a.“

Acesta resolutiune substernuta la ministeriulu de justitia, fu aprobata prin actulu ofic. cu dat'a 20 dec. 1869. Nr. 3052. — Apropiandu se 2 jan 1870, A. Romanu, de si d'in 18 Dec. a. tr. reconvalescinte, dar inca nu deplinu vindecatu, avendu in vedere timpulu celu umedu de érna, forte periculosu pentru asemene bole de natura acute, ceru éra pro basea unui nou atestatu medic. amânarea executiunii inca pre 2 septemane. Tribunalulu de pressa delega de nou pre medicii sei spre superrevisiune, acesti-a asta data opinara, ca de si morbulu nu au desparatu cu totulu, „caletoria inse pana la Vatiu nu pote fi periculosa“; astfelu tribun. refusa cererea prin actulu ofic. cu dat'a 5 Ian. 1870. Nr. 1-3. provo-
candu totodata pre A. R. a se infatisia in 7 jan. 1870 la 10 ore dem. la presidiulu tribunalulu, pentru a se face dispusetiunile prealabile relative la execu-
tarea sentintiei. — In diu'a memorata Ales., Romanu se presentu in persona la presiedintiele si de una parte pro basea petitiunii sale, éra de alta d'in caus'a serbatoriloru bisericeii orientale si agendele anului nou, desfa-crea socotelorulu cu tipografulu, etc., inteli de nou cererea pentru cele 2 septemane refutate. Presiedintele ordonandu a se lua procesu verbalu, pre temeulu motivloru aduse se invoa ca escutarea se se améne pana in 17 jan. 1870. — si pentru a incungiura ulterioara molestare atatu pentru sine, catu si pentru Ales. Romanu (ipsissima verba) fece totodata a se drege pasportulu pentru Vatiu si a se immanua lui A. R. carele, precaudu OO. DD. cetitori voru avé acestu Nr. alu „Fed.“ se va afla la loculu arestatiunii sale.

Redactiunea.

Ravasiulu de pre grinda la anulu vechiu.

Era si e mai multu cu unu punctu, cu unu anu in linia nemarginita a eternitatii. Giosu cu ravasiulu de pre grinda, se vedemu, bine reu, ce ni a crestatu in elu penelulu preste anu. Ravasiulu e plinu de pulvere, penelulu ruginitu, pre semne in anulu acestu-a s'a increstatu pucinu:

Crest'a antaia. Miscari pentru a legerile dietali. Poporul romanu sta la inaltimea detorintiei sale. Unii inse d'intre nardragarii lui tupilescu, altii pacteza, si, ce este mai doreiosu, nescari deputati vechi si noii, momiti de maslagulu guvernului, au parasitu iazere a natiunii, falangea (candva mica in 61-65) ne invinsa, respectata si de alieni; si acum o ingurga de la unu tiermure la altulu ca pescii gaimaciti. Alegatorii de a casa: tieneti minte.

Crest'a adoua. Sinodalitate. Relegea ambla pre urmele libertatei civile, deslega robulu infrecatu si sulletulu lui indata va sburu mandru spre ceruri; pana candu nse l'ai ticnutu inhamatu in sclavia, ti-privia totu morosu la pamentu. Se cadia si catusiele ruginite ale aservirei civile de pre bratiele poporului romanu, si bisericea romana va renvia mandra ca fenicea in sinodele

sale. Punerea in lucrare a regulamentulu organicu (d'in Sibiu), si adunariile tractuale d'in protopopia-tele mai alese ale Ardélului, sunt dovedi, ca bisericea romana tinde a se emancipa de sub tutel'a straina. Sinodulu d'in Blasiu forméza periodu nou inca si pentru Romanii adormiti in resaritulungarici. Mai adaugemu: SS. parinti! cari ve saturati cu prescurele poporului, lapedati cirilele d'in bisericea; Apostolu, Evangelia, etc. cu limba curata si litere strabune romane!

Crest'a a treia. Asociatiunea literaria transilvaniana. Romanii cutiti ca neci candu d'in vietia politica-civila, in luna lui Augustu se impulpara pentru litere. Dilele frumose d'in Siomcut'a, radicate si cu presintia tribunulu veteranu Baritiu, numerulu frumosu alu preutiloru si juniloru ungarici, sunt omenu bunu, ca sementia desceptarei literarie a caditu in pamentu roditoriu. D'in meritulu acestu-a, o cadintia frumoasa se fia a Bucovineniloru, si Aradaniloru; se fia unu pasiu inainte, totu-si e progresu.

Crest'a a patra. Academia romana. Precum Jove in ceriu, si joi'a intre dilele septemanei, chiaru asi ni se pare Augustu intre imperati, si augustu intre lune mai majestaticu. Totu in luna acesta majestatica, cei ce porta in inim'a loro timbrata, stigm'a natiunii, de la Chioru au intitu spre Bucuresci; Academia romana estu-tempu a fostu mai interesanta, ca neci o data. Gramatic'a si Dictionariulu in lucrare; Sinciana ulu, — care a luminatu sceulli intunecosi ai natiunii si totu-si jacuse in intunereculu uitarei, — asta di este la lumina dilei. Amu vediutu juni lacremandu, candu se ceteau „Laudelenemoritoliu iistoricu“ pre la noi. Numai aluatu se fia, Dlu Papu ni-ti-lu frementa cum se cade, vremu a dice: cum seti cada mai la inim'a.

Candu ceteramu intre alte lucrari academice, cum ca gramatic'a acceptata cu doru de natiunea intréga a naintatu pana la „sintasa“, amu luat la inima, in semnu, ca va se vedemu la siedintia venitoria; totu-odata, cetindu regulamentulu statoritu pentru bine-scriintia, mi-a venit in minte, cum noi in teneretie amu invetiatu ortograf'a limbéi ungaricesi incalcite cu sufixe si compusetiuni, d'in unu manualu „pititelu“, cum spumu somesienii, abie de 2-3 cole, manualu numitu „Helyesirás“ si cum de 20 ani totu invetiamu a uitá ungarese, si totu-si scimu (noi ungaricii) mai putieniu romanesece de catu pre ungaria a serie si vorbi corecti; si éta cum unu mosiu de ai nostri mi-a deslegatu nodulu reului: domnii invetia numai o limba, pre ceea a loro; si erbi i vietia si limb'a domniloru, sclavii inse invetia si limb'a sierbiloru: scolele germane austriace invetia una limba, limb'a marei natiuni libere; ungaricii a appendice la cumpan'a germanismului austriacu, invetia, pre langa limb'a loro, si limb'a germanesea; romanulu, pentru a se intielege si cu Pist'a si Hanzi, invetia limb'a lui Pist'a si a lui Hanzi in raptulu capului, fara ca se scia limb'a sa; rogate deci, nepote, lui Ddieu, ca natiunea romana se scia si se vorbesca numai una limba; neci germanesece, neci ungaresece de feliu, precum neci germanulu neci ungarulu nu invetia de feliu romanesece: a invetá limb'a domniloru, insemna a fi sclavu, insemna a aduce sacrificiu vilfei loro, carea ar ungariza si petrele. Deci mai nainte de tote: scolele poporului romanu se lapede ungarica si germanica, si se invetie numai limb'a maicei loro, cum facu tote poporele practice in lume; cei cari se radica la scole mai inalte, trebuie se se acomodeze impregiurariloru. Dupa aceea tote a. b. c. daric'e scrise pentru o limba cu doue filiuri de caractere, slove si litere, sunt de aruncatu in focu; pentru ca sunt numai confusiune pentru tenerime, eredita d'in tempurile negre, pentru ca romanulu se nu scia scrie si vorbi corecti limb'a sa in veci, seu ce este ore mai consultu si usioru de a face: a pune de pre hartia pre papiru cartile bisericeci, a le ce-vesce de ptecove si a le imbr. ca in liter'e strabune? seu a tiené jugata tenerimea natiunii, sub cuventu ca nu va scif ceti a p o s-

tolulu in baserica, daca nu va invetiá si pre glagole; poporul tiene baserica, poporul platesce dascalii, deci numai unu congresu nationalu, si vomu cautá: in scola numai o limba, cea romana, in scriore si cetire numai o ortografia cu literele strabune; cá-ci poporul asi è vrea; si pana atunci ins, academi'a romana are detorintia nationala a edificá d'in temelie: a celu-a-si abecedariu in milioane de exemplai; pentru tota limb'a de romanu in orientu; acele-asi carti scolastice populare — unde se pote si gimnasiale — si acelu-si manualu de ortografia escerptu d'in gramateca, si acomodatu poporului (aci insemnãnu, cá Abecedariulu si Manualulu de bine-scriintia alu academiici, etc. aru fi de odata unu fondu nesciatu alu averei ei; séu mai bine sé ingrasiamu tipografele staine?), si in cumuna: gramatic'a completa, cu dictionariulu comunu; poporul trebne diredu mai antãiu, cá ei altecum lumin'a intielegintiei dispare in intunereculu nesciintiei comune. Acestea mi le-a d'iu mosiu'lu meu; si mosiu'lu meu e frate de cruce cu voinicii cari au proiectatu mai antãiu la Aradu: unificarea ortografiei romane.

Crést'a a cincea. Congresulu autonomicu in Pest'a. Cei ce ne calca in picioare corpulu politicesce, tãtescu sè ne robesca si sufletulu. Veniti popore la Pest'a — diceau cei ce erau sè ne inhame, — baserica catolica nu cunocece nationalitate ei numai „creditiu-su catolicu.“ Arhierii romane-ci, crescuti in lumea betrana si sub er'a absolutismulu dedati dejã a-si plecã capulu de la natura, fãra sé se fia sfãtuitu între sine, cri cu clerulu si poporul lor, au ordina u alegere la Pest'a. Lingãii au avutu terenu nou sè-si arete alipi-rea. In Ardelu, acestu servilismu nu a avutu mare trecere, cu atãtu mai virtosu la ungureni. Poporul inse, adeca turn'a cuventatoria, comunitatea basericesca romana, a datu de mintiuna pre ministrii sei, — mai vertosu pre pretii hei mari; — ce e dreptu, a alesu, d'in téma nu cum-va ne alegundu ei cei multi, sé alega cei pucini sedusi pre nisce barbati cari sè ne faca rusãie, primindu a fire coda papistiloru; si pre cei, cari i-a alesu poporul: nu i-a alesu in desiertu; ore se potu mangaiã si preutii cu alesii lor?

Crést'a a siesea. Tofaleu. Sfaturile lui Ddieu sunt ascunse; Ddieu permite, ca si d'in tirania sè urneze bine si virtute. Feudalistii, ori vasalii ruginiti, vedindu cum cá la lumin'a civilizatiunei moderne nu mai incapa sclavã, au scosu d'in armariile betrane armele ruginite, ca celu pucinu, daca inceta mod'a lor, mai in urma sè le trentesca de capulu popo ului. Armele acestea inse au doue taiisuri, dnloru boieri! Pre laturea cea betrana si mancata este scrisu: mo-fiele celea intinse le-au caseigatu strabunii nostri de la principii tierei pentru sabia, adeca militia; pre cest'a-lalta: de ora-ce tributulu sangelui — militia — mai multu nu lu respundu numai nobilii, cá ci sunt pucini si nepotintiosi ei lu aduce mai alesu cervicca poporului, este cuviintiosu, ca d'in mo-fiele celea intinse, aperate prin sangele poporului. sè se impartesiesca si elu. (Vomu vedé, candu se va sosí imperat'ia Legei agrarie? candu se va regulá definitivu urbarialitatea i: diet'a tierei?) Apor inse nu sè impartesiesca poporul in binefacere, ci l'a scosu afara inde siertu de pre mosi-tele strabune; si d'in fara de-lege a urmatu virtute: s'a electri-atu poporul romanu; suferindu partea, suferetotulu; caus'a Tofaleniloru a datu de scite si preste Carpati si in jurnalele Europi: cum cá in Ardelulu nefericitu si asta-di mai domnesce er'a vandalismulu (Intre tote poporele euceritorie ale Europei numai vandãlii si longobardii s'au stinsu d'in lume, si acesti a au scosu la hotare de pre mo-fiele loru pre poporele subjugate; cá ci des' au luat u una parte séu doue d'in trei, una parte inse au lasatu o vechiloru mosneni. Urbarialitatea ardelenã se pare cá tine cu principiulu vandaliloru.)

Crést'a a siesea: Basiota. Daca a face (creá) ce-va d'in nemica este a fire Ddieu; asié cu dreptulu a sculá pre orfanii si seracii natiunei, a-i radicá de la pamentu, de la colib'a afumata, si a-i luminá in sciintie, apoi a-i pune in stare 'nalta, va insemnã celu pucinu „lucru divin u.“ Noi cei d'in coce, cari amu remasu dupa seculii amari numai cu palmele gole, in tota intemplanrea vomu scí mai bine ce insemna: Testamentulu stralucitulu barbatu Basiota.

Un'a ni este inse devis'a, unulu lucrulu de captenia: sè nu trecemu d'in vedere, cu piele lega-

mente, identitatea intereselor comune nationali.

D'in betrani, fiindu calcate in picioare prin ordele dusmane tierele Moldovei si Munteni, fiii lor, in dilele de nevoi — fiii remasi in vietia — au scapatu d'in coce de Carpati, si Ardelulu cu Maramuresiulu li-au datu adapostu de mfi de ori. Trecundu viforele ucigatorie, séu mai bine amu dice slabindu varvarii, romanii prigonii au returnatu la vetrele strabune (moldovene si mustene), ma chiaru reorganizarea si constituirea in statu, — precum bine se scie — a Moldo Romaniei, s'a intemplantu cu concucerarea factica a fratiloru ardeleni si ungureni (Maramuresiulu vechiu, precum: Maramuresu, Satu-Mare, Ugocia, Bereghu); este deci lucru naturalu, ca fratii d'in colo de Carpati celu pucinu sè ne resplatesca camat'a indetoririloru betrane, precum noi i amu scutitu de perirea fisica, asié ei acum sè ne apere de perirea morala: de ungurisar e. Cá-ci diabolulu, — leulu recitoniu — ni stã in calcãr, cum dice scriptur'a, — privindu pre caresè-lu imbuce.

Ravasiulu s'a cetitu, susu la grinda éra si cu elu; sé luãmu la naia alta verga, fia ca pre acést'a sè crestãmu mai de bine in anulu nou.

Tier'a Iihoriulu.

Valeriu Publicola.

Domnulu I. Heliade Radulescu, memori'a lui George Sincaiu si academi'a romana.

Dlu presedinte alu academiiei romane d'in Bucuresti adresã de curendu Dlui ministru romanu alu cultelor si instructiunei publice una epistola, prin carea declara, cá e decisu a-si dá demissiunea d'in sarcina de membru si presedinte alu societãtii academiice, dupa ce a anuciatu o si collegiloru sèi in ultim'a sedintia a sesiunei trecute, candu s'a celebratu apoteosea unu i repausatu d'eritu unitu, la care n'au potutu asisti inaltulu cleru si insu-si d. ministru alu cultelor, cari crãu invitati; dreptu-ce roga pre d. ministru alu cultelor, sé grabesca, in favorea mantuirei publice, a rogã pe SS. Arcipastori romani, sé se indure a ceti esorcismii (molitifele) Santulu Vasile, unoru omeni, ce pretindu ca arcieri ortodocsi sé assiste la apoteosea unu papistu, si s'o recunosca!

Aceste sunt cuvintele Dlui I. H. Radulescu, scose d'in epistola Dsale, ce se publicã in nr. trecutulu „Feder.“

Ni sãngerã inim'a si ni tremura condeiulu in mana, candu scriemu aceste s'ie, candu, chiamati prin vocea consciintiei si demnitãtii nostre nationali, ni permitem a face cá e-va triste observatiuni asupra acestui actu amar, sever'itu de parintele l'it'er'atu r'omane, in detrimentulu celui mai sacru d'in sentimentele nostre nationali, in detrimentulu pieãtii si veneratiunii ce pastrãmu cu santitate pentru maretiile si divinele umbre ale regeneratoriloru Romanismulu.

Este temeritate mare d'ia partea nostra a ne pune in faci'a celebrei colunne a literaturii romane, in faci'a unu-a d'in lucefãrii spir'itulu si vietiei nostre nationali, si — neprovocati, neatacati in ce avemu mai pretiuitu, mai santu in inim'a nostra, in consciintia si pietatea nostra nationale — nice nu ni-am iertã acést'a procedere.

Dlu Radulescu rapitu pote de unu nefericitu n'omentu, de o nefericita preocupatiune, vine asta di, in seclulu luminei, a pune in scena unu simptomu, o fantoma a fanaticismulu religios, care, nu numai cá n'are nice o baze justa, nice unu teneiu in mediu-loculu nostru, dar' e si umilitoriu si lovesce fara crutiare in un'a d'in cele mai sacre legature, ce contienu si stringu între sine pre membrii marelui corpu alu natiunii romane d'entre Tis'a, Nistru si Danaru.

Dlu Radulescu implora esorcismii Santiloru Prelati romani, asupra acelor-u-a, cari au cutezatu sé ascepte, ca acei S. Parinti, fii si luminatori ai natiunii romane, sé assiste la celebrarea apoteosei unu papistu! Cine a fostu acelu papistu? George Sincaiu, divinulu fundatoriu alu istoriei romane, curagiosulu si infatigabilulu combatente alu jesuitismulu si papismulu, romanulu mare si luminatu, carele a induratu, cu abnegatiunea unu martiru, o vietia amara, plina de suferintie si persecutiuni, pentru nemarginit'a iubire si adoratiune, ce n'a incetatu de a le nutri si manifestá pana la ultim'a sa suflare, pentru natiunea sa, sbiciuita si maltratata de tiranii cei fara de sufletu si fara de lege, — acestu Sincaiu a fostu papistu! acestu Sincaiu a meritatu, ca parintele literaturii romane, unu apostolu alu evangeliulu creatu de dinsulu, sé-lu afurisésca, sé provoce asupra lui, a upr'a bunulu crestinu si ortodocsu si asupra veneratoriloru lui anatema prela-

tiloru Romaniei libere! Unu capu luminatu, o inima romanesca sè vina a plesni estu-modu in faci'a obiectulu veneratiunii unu poporu, sé vina a palmu ei mau'a bigotismulu si a spir'etulu discordiei pre fratii sèi de acelu-a-si sange?!

Nu vi-se sfasia inima Romaniloru, candu Eliade Radulescu o face acést'a?! Acelu Radulescu, pre care Romanimea a fostu mandra a-lu vedé in fruntea lamurei eruditiloru sèi, in fruntea academiiei romane! Acelu Radulescu, care dicea, in sedintia de la 14 septembrie a. tr. a societãtii academiice romane: „Asta-di e diu'a cea mare, in care se eternisa memori'a lui George Sincaiu, unulu d'entre cei mai mari Romani, martiru alu Romanismulu. Sé traésca Romania!“

Acelu Radulescu, cure, dupa „Romanulu“ de la 25 Decembrie st. v., a fostu purure consecin-te, acelu Radulescu care dicea odata cátra fratii sèi de d'incoce: „Dar', fratiloru Romani, mari barbati au estu d'entre voi d'in colo de Carpati, si de acolo au venit u si in zidurile nostre derapenate si s'au pusu s'arunce sementiele nationalitãtii intr' unu pamentu nelucratu...“ si apoi: „Cetiti, tineriloru, pre Paulu Iorgoviciu, Petru Maioru, Cichindealu, Sincaiu, si veti invetiã d'intr'insii si limb'a voastra, si cea ce au fostu mosii vostri, si cea ce veti poté fi, de veti urmã invetiaturele lor!“ (Vedi „Familia“ de la 16 ian. st. n.)

Nu potãrãmu crede ochiloru nostri, si s'a revoltatu inima nostra, candu am cetitu in „Romanulu“ de la 25 Decembrie st. v. „sublin'a“ (asié o numesce „Romanulu“) epistola a betranulu Eliade Radulescu, si impressiunea amara nu ne lasã sé credemu, cá celebrulu parinte alu literaturii romane sè se fia coboritu atãtu de diosu de la inaltimãea tronulu, ce si-a sciutu creá prin geniulu, zelulu si activitatea sa romanesca, admirata cu reverintia de toti cãti au in pieptulu lor numai o schintea d'in divina flacara a Romanismulu.

Si tocmai fiindu-cã n'am u incetatu d'a admirã si iubi pre celebrulu poetu, pe marele autoru si romanu, pe presedintele academiiei romane, grabimu asta-di a i spune cu profunda parere de reu, cá ne dore multu a-lu vedé figurã unu reu unu terenu atãtu de inconvenientu si inferioru sublimei sa e-puseitiuni, pre unu terenu apartienetoriu evulu obscuritãtii si bigotismulu; ne dore, tare ne dore a-lu vedé, sedusu pote de vre-unu spir'etu necurat (de car' se afla multe la noi), cá innegresce memori'a sacra si nepetata a umbrei divinulu Sincaiu, ranindu si compromitendu, prin acést'a, ace'a ce avemu mai scumpu si nationalu.

Cum? daca Sincaiu ar' fi fostu chiaru papistu, n'a fostu si n'a potutu fi cre elu — ca atare — romanu demnu de numele si sangele séu, demnu de apoteosea unu academiic romane si destim'a inaltulu cleru romanu? Séu acea parte a natiunii romane pe carea fatalitatea temporiloru a impinsu o in braciile besericeei apusene, dar' e: re si-a pastratu si-si conserva cu santitate, contra totoror pangaririloru si vicisiduniloru dusmane, caracterulu, obiceiurile si institutiunile ortodocsei sale, acea parte urita si condamnata, — precum cu dorere vedemu, — de Dlu E. Radulescu, nu este ore si ea de acelu-si sange, de acelu si sufletu, de acele-si eugete, sentimente si aspiratiuni cu Dlu Radulescu si cu toti cei-alalti fii ai natiunii romane? O tempora! La ce am u ajunsu!

Ne dore, cá trebui sé venimu la acestu punctu, care, creatu si conservatu prin nesce spir'ete negre si infernali, deveni unu blastemu perniciosu pentru pacea si iubirea d'entre noi; ne dore, cá ne vediurãmu indenonati sé conturbãmu paciniculu somnu alu memoritoriuulu martiru alu Romanismulu, alu lui George Sincaiu. Dar' reclamulu de trista insemnata alu Dlui I. H. Radulescu, ne a scosu d'in firulu paciintiei; si, Dsa, sperãnu, va considerã reflexiunile nostre, nu de unu amestecu nechiamatu si esageratu, ci de ac' ce sunt, de cea mai sincera expresiune a unei profunde doreri; le va considerã, de ce trebue sé le considere, de implenirea detorintiei sacre, ce o avemu ca Romanu si veneratoriu nu numai alu parintelui literaturii romane, ci si alu memoriei lui Lazaru, Sincaiu etc.

Dar' Dlu Radulescu a mai emis unu documentu totu atãtu de neaseptatu si nu mai pucinu inveniatoriu si infioratoriu ca celu de mai inainte, Dsa publica in „Tromp. Carpatiloru“ de la 25 Decembrie v., la adres'a Delegatiunei academiice una epistola, prin carea venerabilulu capu alu eruditiloru romani si-ie remasu bunu de la colegii sèi, comunicandu-li marile si legitimele sperãntie, cele are i Ddieu si in natiune, cá preste curendu se voru intru-ni érasu in aintea atriulu unei adeverate academiie romane si pure ortodoxe, care va fi cond u

sa de spîretulu evangheliei si ortodoxiei, carea va alungá tote d u h u r i l e n e c u r a t e. (Vedi nr. tr. sin „Fed.“)

Daca cine va ar' fi cutezatu eri-alalta sê: firme, cã luminatulu si sîncerulu romanu, venerab. Eliade Radulescu, a pronunciatu sêu e in stare sê pua asta-di in scen'a publicitatii nostre nesce expresiuni, nesce tendintie ca cele premise. n'am fi esiatu nice pre unu momentu intru a considerá si declará de ca luminatoru infamulu sêu de nebu nu pre acelu temerariu; cã-cini-ar' fi fostu preste putintia a crede, ca romanulu cultu si adevratu, romanulu seculului XIX. sê-si fia perdutu consciintia sa si a misiunii sale intru atã tu-a. cãu sê vina a proclamá, in faci'a lumii si a venitorului nostru amenintiatu de atãte-a partii cu atãte pericle mari, sê vina, dîcemu, a proclamá si incercá asta-di d sbinarea Romaniloru, pr n unu mediu-locu atã tu de barbaru si bidosu, prin arm'a intolerantiei neumane, condamnata degiã de toti cãri facu numai o mica socotela cu pretinsiumile umanitatii, ale culturai si progresului comunu.

Dar', dorere, de o mie de ori dorere, realitatea trista si rigida sta, in tota grozavã si turpitudinea sa, inaintea ochiloru nostri, spunendu-ni cu o voce cutrietatoria, cã ne amu insielatu, amaru ne am insielatu in credintia nostra, tare si neclatita pana acum.

„Candu unu edificiu amincia ruina, se cuvine, ca toti in tieleptii sê se retraga spre a se prevedé despre reedificarea si afirmarea lui.“

Da, dîn Eliade Radulescu, unulu d'ntre intielep-tii natiunei se retrage asta-di, anuciandu ni — ace'a ce n'am fi potutu presupune si sperantia in geniulu ce n'bu nu alu Romanismului nu ne lasa a crede — cã edificiuulu maretu focalariulu si garanti'a prosperitatii Romanismului jun'a aca lemã romana e aproape de ruinare, cã a d e v e r a t a academiã romana se va reedificá si afirmá de spîretulu ortodoxiei pure, carea va alungá tote d u h u r i l e n e c u r a t e !

Nu cercãmu, de este sêu de ar' fi lneru i n t i e l e p t u acestu-a si demnude intielep-tii rechiamati de venerabilulu si intielep-tulu Eliade Radulescu; nu scriãmu, cã una atare reforma intielep-ta unde ar' poté duce cauz'a cea santa si mare a Romanismului; la-ãmu sê o face acêst'a sufletele negre si peatose, cari si-au propusu dreptu misiune sub-minarea si distrugerea Romanimeii prin ea insa-si. Nu cercãmu in fine, daca sciintia aré sêu pote avé cofessiune. Vomu cercá numai, de este convenientu, oportunu, folositoru si romanescu reclamulu Dlu Eliade Radulescu.

Am vediatu pre venerab. romanu, pre E. Radulescu, figurandu in fruntea unei intreprinderi cosmopolitice, in capulu comitetului infiintiatu pentru radecarea unui momentu nemtiului de Guttemberg, si am regretatu d'in adunculu inimei nostre aparerea acestui fenomenu cosmopoliticu, fiindu-cã adumbria, intr'unn modu nedemnu, vatematoriulu si umilitorulu, marile figure ale trecutului romanu, postpunendu le memoriei unui strainu.

Se pote ore, ca totu acelu venerabilu erudit, cosmopoliticulu si pururea consecentulu Dn. E. Radulescu, sê proclame asta-di esclusivismulu ortodoxu, sê arunce in me i l l o c u l u nostru sementia intolerantiei si discordiei condanate prin ratiunea umanitatii si a intereselor nostre celoru mai mari si mai vitali? Cari sunt duhurile necurate, ce conturba si inspaimenta pre Dlu Eliade; car' potú fi acele spîrete urgisite de intielep-tiunea ortodoxa a marelui nosru Eliade, si cari sunt a se alungá d'in atriuulu academiã romane? Sunt Romani cu inima si aspiratiuni romanesce, sunt Romani, credemu noi, totu atãtu de sinceri si ortodocsi ca si cum trebuie sê fia celebrulu Eliade Radulescu.

Dar' perirea ta d'in tine, o Israele!

Toturuntia religiosa se dîce a fi un'a d'in cele mai frumoase virtuti ale romanului.

Suferim in mediu-loculu nostru, in detrimentulu existintiei si prosperitatii nostre nationale, suferim pe nemtiu, pe gidanu, pe muscãnu, turecu, tataru etc. etc. — si Romanulu sê nu suferu pe Romanu, elu numai sê urésca, sê innegrésca si perscute pe fratele sêu! Noi sê ne ucidemu, sê ne estermirãmu pre noi insi-ne! Pana unde cu blastemulu si pedeps'a, o Domne!

Sêu noi, Romanii, nu suntemu destulu de sfasiati, distrusi si aruncati de pra la isolatiunei, carea este aproape identica cu stergerea, cu strpirea natiunitatii nostre, cu sugrumarea Romanismului, apostolulu carui-a a fostu si vre sê fia Eliade R. ? !

Francesulu hugenottu incupe cu iubire intr'unu locu cu dulcele sêu frate catolicu, evangelicanu, cu murariulu liberu etc.; ei impletescu toti d'impreuna, in cea mai frumoasa armonia, cunun'a prosperitatii si marirei nationale, pentru nobil'a si glorios'a natiune francesã. Si noi, Romanii, toti ortodocsi, dar' inchinatii, d'in nefericire, unii Tiarigradului turcescu, er'

altii Romei eterne, noi sê nu incapemu sub unulu si acelu-a-si acopermentu, in cadrulu celu mare alu Romanismului? Numai noue sê nu ni fia permisu a intãrni poterile si activitatea nostra, pentru asecurarea venitorului nostru comunu, pentru regenerarea, consolidarea si inffiorarea Romanismului? !

Este o presupunere criminala acêst'a, identica cu desperatiunea si in fine cu perirea nostra, carea parintele literaturai romane, celebrulu apostolu alu desceptarei romaniloru, suntemu convinsi, n'o voiesce. Am comite o crima neiertata, contra trecutului lui si a veneratiunei ce-i detorim, candu ne am permite a presupune, cã Dsa nu voiesce prosperitatea Romanismului.

Inainte de a inchiã dorerosule nostre lamentatiuni, fia-ni iertatu a sperá, cã vomu incetá odata de a dá inimiciloru nostri seculari ansa, pentru ca sê ridia in pumni de slabitiunile nostre; fia-ni permisu a crede, cã romanulu adevratu si luminatu trebuie sê considere si pretiuésca pe fratele sêu, mai inainte de tote, ca pre romanu si numai apoi ca pre ortodoxu, unitu sêu neunitu, dar' si atunci fãra patimã si fãra prejdetie nebune. Ce dîcemu? Daca suntemu romani si vremu marirea si fericirea Romanimeii, sê nu mai privim in romanu pre ortodoxulu unitu sêu neunitu, ci singuru si numai pre romanu! Sentimulu o dorere mare, fiindu siliti a enuciã asta-di unu asemene principiu; sê nu-lu mai repetim in vecii veciloru!

Dixi et salvavi animam meam!

S. Botizanu.

Onorata Redactiune!

Mai demultu s'a descoperitu pre aicea dorintia generale, de a se infiintá unu institutu de crescere (pen siunatu) pentru fetele romane.

Ca tempulu sê nu treca si mai departe preste dorintiele nostre, subsemnat'a s'a incumetatu a adresá provocarea si respective rogarea aci alaturata cãtra mai multe domne romane, ca sê aiba bunetatea de a primi sarcin'a adunarei de oferte pentru realizarea institutului anumitu.

Ca inse acêsta intreprindere sê devina generalminte cunoscuta intregu publiculu romanu, cu tota onorea rogu pre onor. Redactiune sê binevoésca a publicá acêsta provocare si in colónele stimatei sale foie, si a primi de odata si colectele ce s'aru tramite de adreptulu la onor. Redactiune.

Primiti, etc.

Oradea-Mare 7. Jan. 1870.

Stimatoria:

Paulina Romanu,
nascuta Covaciu.

Onorabila Domna!

Nu este de lipsa sê ne folosim de argumente, cãci este generalminte recunoscutu, cã sessulu femeescu daco o rola eminente in cultur'a natiunala.

Deca fficele nostre in lips'a culturai nationale nu-si potú formá caractere firme de romanu, de unde vomu avé astufeliu de mame, cari sunt primele instrutorie a le generatiunei?

Deci, onorabila Domna, sciú cã sunteti de o parere cu mine si de convictiunea, cã inainte de tote noi avemu lipsa de institute pentru educatiunea fetiteloru romane.

Esistendu aceste institute, ele sunt pentru familiile mai misere scuturi de aperare, er' pentru cele mai favorito in starea materisla, mediloce de a cascigá cultura natiunala.

In existintia acestoru institute romanesce, parentii nu voru fi siliti sê-si deé fficele loré pre la institute straine, unde neci cã audu limb'a loré materna, si nu se deprindu in cultulu loré religionariu, ci de fragede se abatu de la cararea romanismului; nu voru fi siliti parintii sê primessa in casele loré invetiatoresce cu limb'a si edicatiunea eterogena, ci voru avé ocaziunea binevenita d'a le tramite la focalariulu comunu alu culturai nationale, prin ce generatiunea va fi scapata de indiferentismu si renegare.

Onorabila Domna! numerulu si sporiulu intielegintiei nostre romane de asta-di in comitatulu Bihorului, ba si alu celoru invecinate, avemu de a-lu multumí mai alesu gimnasiulu de Beiusiu. Daca se infiintá pre tiermii Crisiane de odata cu acestu gimnasiu si unu institutu de fete, in adeveru cã sessulu femeescu pe la noi, in respectulu culturai nationale, ar' stá in acelu gradu, in carele stá sessulu barbatescu.

Situatiunea geografica ni areta, cã elementulu nostru pre aicea stá in vecinatate cu elementulu, carele prin poterea spirituala si materiale predomnindu preste noi, e gat'a sê ne absorba, daca nu ne vomu inarmá nu numai drept'a, ci si stang'a.

Cuventulu tempului ni impune detorintia, cã ce s'a intrelasatu sê incepemu noi, cãci se apropia ora a 12.

Infiintarea institutului romanescu de fete in Crisiana cu localitatea in Oradea-Mare, ca a unui centru anumitu, este o necesitate imperativa.

Intr'adevaru, e grea acêsta intreprindere, si initiativ'a d'in parte-mi cam genante, cãci sunt domne mai

respectabile, cari sê conduca acêsta cauza; consciintia-mi inse, cã nu fal'a, nu vanitatea de a escelá, ci iubirea natiunei mele, si trist'a esperintia d'in trecutu despre cultur'a natiunala a feteloru nostre inboldindu-me, mi-au dictatu sê facu inceputulu cu darea denariului meu si sê adaugu si cu petricie'a la radicea edificiuulu nationale.

Mari si multe potú fi greumintele ce ni stau inainte, daca vomu inse ajungerea scopului, trebuie sê incepem odata.

Nu toti potú gustá d'in fruptulu pomului plantatu; rol'a plantatoriului sê fia a nostra, guste urmatorii dulceti a fruptului si a fericirei: noi totu vomu fi multumite.

Privindu la ace'a imprejurare, cã educatiunea si sciintele sunt universale, si cã aceste se invetia in comunu, era religiunea se imparte fia-carui dela sufletiulu sêu, trebuie se descoperim dela inceputu, cã acestu institutu nu va fi confesiunale ci romanescu.

Toti la olalta inca suntemu putini si debili, dara dismembrati confesiunalminte ce aru fi de noi?

Deci, onorabila Domna, vinu cu tota onorea a Veroga, ca campenindu aceste, sê binevoiti e staru in giuru lu Domniei Vostre pentru adunarea colecteloru marinimose spre acestu scopu

Semele adunãnde si sosinde se voru depune de locu la cas'a de pastrare in Oradea-Mare, unde voru fructificá pana la dispusetiunea unui comitetu, formandu spre acestu scopu.

De vomu aduná intr'annu anu numai doue-trei mii de fiorini, totu-si vomu avé materialulu recerutu pentru sporiulu edificatiunei ulterioare.

Deci, cu sperantia in bunulu Ddiu si in geniulu natiunei nostre, cari ne-au sustienutu si condusu pana in tempurile de fatia, sê pasimú inainte!

Cu onore natiunala

Oradea-Mare 1870. Ianuariu 10.

Stimatoria:

Paulina Romanu,
nascuta Covaciu.

Camer'a reprezentantiloru Ungariei.

Siedintia dela 14. ian. 1870.

Presiedinte: Paulu Somsich. Notariu: Col. Széll. D'in partea guvernului au fostu de facia ministrii: c. Iuliu Andrassy, M. Lónyay, b. Ios. Eötvös, Stef. Gorove, Bedekovics si c. Em. Mikó.

Dupa autenticarea procesului verbalu alu siedintiei d'in urma, presiedintele presinta camerei diferite petitiuni, cari se tramitu la comisiunile respective.

Tribunalulu de Pest'a cere permissiunea camerei de a intentá procesu contra deputatoru Lad. Berzenczey si Ioanu Rákóczy. — Se transpune comisiunii de imunitate.

Deputatii Aug. Tréfort, Lud. Cséry, Ios. Samassa si Ladis. Berzenczey se verifica definitivu.

Fried. Bömches, deputatu alesu in Brasieu, presinta camerei literele sale credentiunali. — Se tramitu la comisiunea verificatoria.

Presiedintele pune pre biurulu camerei registrulu toturoru interpelatiuniloru, proiecteloru de conclusu si alu coloru de legi presintate de la deschiderea camerei si inca nedeliberate.

Se tramite la sectiuni proiectulu de lege relativu la curtea suprema de comptabilitate, d'impreuna cu raportulu comisiunii financiare.

Paulu Szontagh si Nicol. Iankovics presinta petitiuni pentru cassarea regalieloru. — Se tramitu la comis. petitiunaria.

Lad. Gonda pune pre mes'a camerei unu proiectu de lege relativu la delaturea cautiunii pentru tipografie si foie politico. Proiectulu cestiunatu consiste d'in doui §i, d'ntre cari celu d'antãiu abroga despusetiunea respectiva a legi d'in 1848, era alu doilea insarcineza pre ministrulu de interne cu esecutarea legi. — Se va tipari.

M. Horváth presinta raportulu si procesele verbali ale deputatiunii regnicolare, susceptute in cestiunea Fiumei.

Minist. Gorove asterne camerei conventiunea suplementaria inchiata in 30. dec. 1869. la coventiunea comerciale cu Anglia, si unu proiectu de lege relativu la cassarea tacei vamale impusa esportului lemnului de gorou. — Se voru tipari.

Minist. Bedekovics presinta unu proiectu de lege relativu la publicatiunea legiloru unguresci in Croati'a. — Se va tipari.

Lad. Bezérdj intreba pre ministrulu de comerciu, daca voiesce a introduce in Ungaria procederea denaturalisãrii sarei, precum subsiste in Franci'a?

Minist. Gorove raspunde, cã incãtu concedu raportele sustatorie cu Austri'a, va face despusetiuni in privintia acêst'a. — Camer'a id spre sciintia respunsulu ministriului.

La ordenea d'fiei ar' urmã raportulu comis. financiare in privintia bugetului de pre an. 1870., inse fiindu morbosu referintele comis. d'in cestiune, Iuliu Kautz,

desbaterca bugetului se amâna pre ședinția de mane (15. ian.)

Ședinția se încheia la 12 ore merid.

Romani'a.

Camer'a deputatiloru.

(Urmarea ședinției de la 18. dec.) *)

Ședinția suspendându-se pre 5 minute, la redeschiderea d. ministru de financie cetesce mesagiile prin cari se tramitu adunării proiectele de legi pentru cedarea a 2 locuri a le statului d'in Argesiu; pentru unu creditu de peste o suta de mii lei; altulu pentru asediarea in pensiune a 102 persone.

D. Eliade Radulescu anuncia doue interpelări d-lui ministru de culte: ce se facu cu fondurile lui Zap'a, ce face societatea academica si ce se face cu subventiunea votata de camera teatrului nationalu?

D. Cogalnicenu întreba si d sa, ce se face cu bugetulu statului, care e multu mai mare? Nu e ore tempulu sê se discute bugetulu si candu va veni bugetulu respectivu sê vorbesca d. Eliade?

D. Voinovu, dezvoltându si interpelarea d-sale in privintia promisiunii date de d. Boerescu lordului Clarendon pentru impamentenirea Ebreilor, d sa dîce ca in urm'a discutiei interpelării d-lui Codrescu, are putiene de dîsu, d-sa mantiene acêsta interpelare numai atatu in câtu va pune in informare pre guvernul despre cestiune. D. Boerescu, mergundu la Londr'a, a promis lordului Clarendon ca va impamenteni pe gidani, dupa reclamele ocidintelui, dupa cum dîce „Le mémorial diplomatique.“ Pres'a de aici accentuâ si mai gravu punctulu. D-sale i place a crede ca aceste cuvinte sunt totu insinuări, ca ci nu spera ca unu Romanu ar potê face atari promisiuni. Întreba dar pre guvernul, scie ca d. Boerescu a vorbitu cu Clarendon in asta privintia? Daca a vorbitu, ce rezultatu a avutu ea? In urm'a acelei convorbiri, a armatu vre-o schimbare de note diplomatice? Acele acte sê se aduca inaintea camerei. Toti sunt luminati in cestiune. A facutu interpelarea ca sê se descopere adeverulu. I-place a crede ca d. Boerescu n'a facutu asemenea fagaduele nici ca viagiuru, necum ca ministru si in modu oficialu. Ascepta sê veda declararea si, d'in momentul candu declarările voru fi contrarie, camer'a si d-sa voru fi satisfacuti; la d'in contra va respunde, ca-ci nu recunosc nimeniu dreptulu a tratâ cestiunea individualu, fâra ca camer'a sê fia consultata, resolvendu-se ea in interesulu țierei.

D. ministru de justitia, Boerescu, dîce ca cu asta interpelare are ocaziune a restabili adeverulu, care a fostu denaturatu, ca si conversatiunea M. Sale. Sê nu uite inse d. Voinovu ca positiia e delicata, nu pote declarâ tote convorbirile ce a avutu cu ministrii straini, ca-ci ori cine viageza ca ministru romanu, adi e bine primitu de ministrii straini. D-sa a comunicatu colegiloru sêi acele convorbiri si ei au fostu multumiti.

D. Voinovu scie ca nu asemenea angajamente, ci altele mai mici nu se potu luâ fâra speciala misiune; sê nu fia credintu asiê de simplu si de necunoscutoru de notiunile diplomatice. La ministeriulu de interne esiste scrioarea in cestiune, care are unu caracteru confidentialu, ca si vorbele d-sale. M. Sa, voindu a exprime omagiile sale Reginei Victori'a si, nepotendu merge in persona, l'a insarainatu pre d-sa. D-sa a avutu ocaziune a vorbi cu d. Clarendon, care ne a sustienutu in congresulu d'in Parisu pre noi Romani, cu care a vorbitu multu si despre varie cestiuni, cum a vorbitu si cu d. Latour d'Auvergne, Beust, Eötvös, etc. Conversatiunile au fostu multe si varie si — in parte despra d. Clarendon — a fostu ascultatu forte cu atentione. Discutiunea a fostu despre jurisdicțiunea consulara si negresitu si a supr'a cestiunei Ebreilor, care de sine se presinta. D-sa a insistatu a se lamuri ca la noi nu e persecutiune si ca cestiunea e sociale. In acestu sensu a vorbitu, astu-felu a ascuratu pe d. Clarendon ca persecutiuni n'au fostu si nu sunt. D-sa multumesce d-lui Clarendon despre atentionea si buna-vointia ce a intempinat si e securu de buna-vointia guvernului Angliei.

D. Voinovu spune ca de la inceputu a întielesu ca nu pote cere ca guvernulu si d. Boerescu sê spuna conversatiunea ce a avutu cu nobilulu lordu Clarendon, fia ca deputatu, fia ca ministru, fia ca Romanu. De ace'a a adresatu interpelarea nu d-lui Boerescu, ci d-lui ministru de externe. Nu s'a indoitu ca d. Boerescu nu va vorbi cu lordu Clarendon, ca persecutiuni n'au fostu la noi in țiera. Dar interesulu nostru e a se precisâ unu lucru, pre care pres'a straina si romana l'a agitat. Ce vrê sê scia este: in acea convorbire, pre care n'o cere a i-se spune, datu-s'a ore angajamentulu ca cestiunea Ebreilor va fi adusa, si mai multu, cu ocaziunea acelei convorbiri, s'a dîsu ore ca se va incepe prin a obtienâ revocările mesurorulu luate de d. ministru de interne, ca o doveda, ca unu inceputu alu acelu angajamente? Sê se

*) A se vedé nr. tr. alu „Fed.“

spune dar' claru, s' se declare ca d. Boerescu n'a potutu luâ nici unu angajamentu in privintia Ebreilor si mai alesu a supr'a retragerii mesurorulu luate de d. ministru de interne, a supra caroru-a se discuta de 3 zile.

D. Boerescu a spusu ca cei-a-lalti ministrii l'au aprobatu. E ferice sê constate acêsta. Dar, daca raporturile-i oficiale sunt facute membriloru guvernului, ér' nu amiciloru sêi politici, daca nu se gasesce de cuviintia a se aduce in camera in ședinția publica actele, sê se aduca celu putienu dosariile, inaintea celu putienu a unei comisiuni in secretu. Se adreseza la d. Cogalnicenu, care erâ ad-interim la externe.

D. Cogalnicenu, in calitate de membru alu ministeriului si ministru ad-interim la externe, spune ca, cu ocaziunea ducerii d-lui Boerescu la Londr'a d'in partea M. S., guvernulu n'a datu d-lui Boerescu nici o misiune si mai alesu in cestiunea Ebreilor, care e cestiune de pura administratiune. Nu e inse unu cuventu ca d. ministru Boerescu sê nu fia vorbitu si despre Ebrei, cari in strainetate au drepturi, au scaune in parlamentu. Erâ dar' naturalu ca lordu Clarendon sê vorbesca cu d. Boerescu. Pres'a inse a dîsu ca s'au luatu ore-cari angajamente. D. agentu diplomaticu alu Marei Britanie, d-sa declara ca nu i-a datu nici o nota si n'a avutu cu d-sa nici chiaru o conversatiune oficiala, ci in particularu a vorbitu despre conversatiunea d-lui Boerescu cu lordu Clarendon, care-i-a parâ ca se dâ o importantia prea mare. La întorcerea d-lui Boerescu ministrii cei-a-lalti au cerutu esplicări d-lui Boerescu, care a datu una esplicare in scrisu si d'in care resulta ca nu a luatu d. Boerescu nici unu angajamentu si d-loru au ramasu multumiti; de s'ar' fi luatu acele angajamente, n'aru fi mai statu pre bancele ministeriale. Câtu despre retragerea mesurorulu luate, relative la Ebrei, a declarat ca nu le a retrasu si declara si adi ca nu le va retrage.

Buna-vointia a poteriloru e mai pronunziata si guvernulu Angliei a luatu celu d'antêiu iniciativ'a a recunosc țierei nostre titlulu ce i se cuveniâ, in ce'a ce privoă reclamările portei; tramisulu Britaniei a declarat la Constantinopole ca guvernulu sêu e decisu a recunosc țierei titlulu de Romani'a. Adi a primitu note prin cari este insciintatu ca si tramisulu Austriei si alu Franciei au facutu asemenea declarări. D. Boerescu dar' a fostu unu bine-facutori. Guvernulu nu privesce cestiunea Gidaniloru de câtu ca interna si ordinele date nu voru fi revocate.

Se inchide discutiunea si camer'a primesce o propunere, prin care trece la ordenea dîlei, luandu actu de declarările ministriloru.

Se pune in desbatere unu proiectu de lege pentru rescumperarea unoru locuri cu embatiou a la eforiei spitaleloru. D. ministru d'in intru areta ca produsulu acestoru vendiari, care este de vre-o 7000 galbeni, va fi întrebuintiatu la bái publice pentru seraci, unde acesti a sê se pota duce cu unu pretiu micu.

Dupa o mica discutiune, camer'a primesce proiectulu de lege, întocmai dupa cum este redactatu de comitatulu delegatiloru.

Se pune in desbatere unu proiectu de lege pentru intrunirea mai multoru comune rurali.

Dupa ore-care discutiune, deputatii se scola si pleca mai toti, atunci presedintele este silitu sê radice ședinția.

Ședinția de la 19. decembrie.

Dupa aprobatiunea sumariului si comunicatele dîlei, se acorda mai multe congedie.

La ordenea dîlei fiindu continuarea discutiunii a supr'a mai multoru proiecte de legi pentru alipiri de comune, remase d'in ședinția precedentă, se urmeza discutiunea si, punendu-se la votu prin bile luarea in considerare a proiectului, se primesce cu 45 voturi contr'a 22. Se face discutiunea pre articule, si se primesce cu 67 bile contr'a 10.

Ministru de interne comunica mesagiile prin cari se tramitu camerei mai multe proiecte de legi pentru noue tacse comunale.

La ordenea dîlei fiindu interpelarea d-lui G. Bratianu, relativa la numirea a doi ministri in modu antiparlamentariu, d. Leonu Eraclide si d. Cogalnicenu, ministru de interne, ceru a se amenâ interpelarea fiindu-ca e ora 3 si nu e nici presedintele consiliului de ministri.

D. George Bratianu amâna pre luni interpelarea.

Adunarea procede apoi la votarea proiectului de lege pentru autorizarea guvernului de a negociâ vendiarea prin licitatiune de bonuri rurale de ale statului. Se primesce cu 71 bile contr'a 7.

Luandu-se apoi proiectulu in desbatere pe articule, se primesce proiectulu guvernului cu ore-cari amendamente, propuse tote de d-nii C. Boerescu, Ceauru Aslanu, Tache Nedelcoviciu, Gr. Sturza, si astu-felu tote modificările comisiunii fiindu lasate la urma, nici nu ajungu a se pune la votu. Votarea in to-

tale are mane a se face preste 24 ore, conformu regulamentului, andu unu proiectu de lege s'a amendatu.

„Rom.“

VARIETATI.

*(Junimea serbesca) d'in Buda-Pesta publicâ, in diariulu ungu. „Hon“, unu protestu energiosu contr'a insinuatiuniloru imprasciate prin diaristic'a magiara cu privire la national'a si ager'a lupta ce barbatii de incredere ai natiunei serbe o desvolta contr'a politiceii asupritoriloru nostri. Salutâmu pre brav'a junime serba pre terenulu luptei nationali.

*(Diu Fr Schuselka) agerulu apertoriu alu natiuniloru neindreptatite de sub sceptrulu Habsburgiloru, publicâ, in nr. ultimulu „Reformei“ sale, adres'a cu carea junimea romana d'in Pest'a lu onorâ pentru lupt'a ce o desvolta si sustiene de demnitate pentru dreptarile si dreptatea pangarita de ostrunguri.

*(Pentru teatrulu nationalu.) Unu numeru modestu d'in junii romani petrecatori in Buda-Pesta, intr'unindu-se in preser'a anului nou la ospetar'ia „Presse“, au serbatu si eternisatu in unu modu intr'adeveru frumosu si nationalu ace'a sêra, subscriendu 28 fl. v. a. in favorulu fondului pentru infintierea teatrului romanescu in Romani'a ciscarpatina. Salutâmu acestu faptu generosu si nationalu si, sperâmu in zelulu si patriotismulu Romaniloru, ca nu va remanê singuru.

Sciri electrice.

Zagrabia, 12. ian. Conformu raportelor venite d'in Rom'a, episcopulu Strossmayer, mergundu câtra locuintia sa, fu atacatu de doi individi necunoscuti; omicidiulu inse se impedeâ prin intervenirea mai multoru omeni. Se pare ca politia d'in Rom'a voiesce a ascunde intemplantia.

Viena, 12. ian. Foi'a of. „Wiener Ztg.“ publica in nr. sêu de asta-di memorandele ambeloru fractiuni ministeriali.

Parisu, 12. ian. Diuar. „Gaulois“ dîce: Ministru esterneloru dechiarâ cu ocaziunea unei convorbiri avute cu imperatulu, ca nu pote acceptâ politica germana a Franciei, observata de ministeriulu trecut. Franci'a trebuie sê nesuesca la executarea atatu morale câtu si materiale e pacei de la Prag'a.

Bucuresci, 13. ian. In urm'a interlatiunii lui Tellu relativa la neregularitatea si ne-capacitatea de solvire a fondului de pensiune, senatulu trecu la ordenea dîlei, invitandu totu-deodata guvernulu a aplicâ legile. Pre aici cerculeza de nou faime despre crise ministeriale.

Viena, 13. ian. Se verbesece ca, la casu candu cancelariulu imperialu Beust si-ar' dâ demisiunea, principele Carlosu Auersperg ar' fi desemnatu pentru postulu de cancelariu imperialu.

la Nro 13
sied. II.

Insciintiare.

Științii suplicanti pentru stipendie asociatiunii ce au fostu preliminate in anulu trecut 1868/9 si s'ar' impartitu in anulu acêsta, — ale caror'a petitiuni nu s'au potutu luâ in consideratiune, si anume: Franciscu Hossu, Alesandru Rimbasiu, Georgiu Popoviciu, Atanasie Tuducescu, Mihailu Receanu, Ioanu Istinu, Ioane Groza Simeonu Popetiu, Vasiliu Olariu, Silviu Sigismundu, Ioanu Inco, Georgiu Popescu, Georgiu Popoviciu, sunt avisati a face cunoscutu subscriului notariatu: ubicatiunea loru de presinte, cu insemnarea precisa a locuintiei, stradei, etc. spre acelu scopu, ca sê li se pota restitu supliciele reiciate, si providute mare parte cu testimonie si diferitu documinte originali, cari d'in caus'a, ca nu s'au fostu epusu: ca unde se voru aflâ respectivii in anulu acestu-pana acuma nu li s'au potutu retransmite, si asiê se aflâ neespedate aicea.

Notariatulul directiunei Asociatiunei nationali pentru cultura a poporului romanu.

Aradu, in 10. Ianuaru 1870.

Petru Petroviciu m. p.,
notariu.

Proprietariu, editoriu si redactoru respundietoriu.

ALESANDRU ROMANU.